

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДО
Г-Н НИКОЛА МИНЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 47-ОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

**ДО
Г-Н РАДОСЛАВ РИБАРСКИ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ЕНЕРГЕТИКА
В 47-ОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

Относно: Предложение във връзка със затрудненията на неправителствените организации - доставчици на социални услуги да заплащат непосилни сметки за електроенергия

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНЧЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РИБАРСКИ,**

На 1 февруари 2022 г. имах възможността да запозная членовете на Комисията по енергетика, както и да изпратя становище до членовете на Комисията по труда, социалната и демографската политика, относно затрудненията, които срещат неправителствените организации - доставчици на социални услуги /НПО-ДСУ/ при покриване на разходите за електроенергия през последните месеци в следствие на драстичното увеличение на цената ѝ.

Сезирана съм, съгласно чл. 24, ал. 2 от Закона за омбудсмана, с множество жалби от юридически лица, създадени в обществена полза, в чийто предмет на дейност е защитата на правата на човека. В жалбите си над 24 неправителствени организации, доставчици на социални услуги на хора в уязвимо положение, сигнализируют за невъзможността да продължат да изпълняват задължението си по предоставяне на качествени социални услуги. Причините за това са непосилните цени за електроенергия, които им се налага да плащат като небитови клиенти наравно с търговците, за разлика от които обаче не генерират печалби. Директива 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия не допуска възможността тези организации да заплащат ток като битови клиенти.

Важно е да бъде подчертано, че социалните услуги не са услуги по смисъла на Търговския закон (чл. 3 ал. 3 на Закона за социалните услуги). Неправителствените организации са регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с

нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) и осъществяват дейност по предоставянето на социални услуги чрез финансиране от държавния бюджет по стандарт за делегирана от държавата дейност. Финансирането от държавния бюджет на социалните услуги е ограничено от фиксиран максимален брой на потребителите, определен в Националната карта на социалните услуги (чл. 43, ал.2 ЗСУ), а доставчици на социални услуги нямат право да получават приходи от предоставянето на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет (чл. 43, ал.4 ЗСУ).

Сезиралите ме НПО-ДСУ се оплакват, че предоставяните им по стандарт средства са недостатъчни да покриват разходите за дейността и повишените цени за електроенергия и предупреждават, че непосилните сметки ще блокират дейността им. Компенсациите от 110 лв. за мВтч не могат да покрият драстичното увеличение на цените на електроенергията на свободния пазар, а освен това се получават месеци след срока, в който задължението е следвало да бъде заплатено. Понастоящем такива компенсации са получени само за м. октомври и м. ноември 2021 г.

В качеството си на обществен защитник бих искала още веднъж да подчертая, че социалните услуги имат определящо значение за упражняване на правата от хората, намиращи се в кризисна ситуация, и за воденето от тях на достоен, активен и независим живот, поради което са необходими незабавни и ефективни мерки за обезпечаване нормалното функциониране на дейностите на работещите НПО-ДСУ.

Според данни на Агенцията за качество на социалните услуги, към 1 февруари 2022 г. лицензираните НПО-ДСУ са около 194, което представлява 15% от всички доставчици на социални услуги.

От изложеното дотук следва да се отбележи, че спрямо НПО-ДСУ освен мерките за компенсации е необходима и законодателна промяна, която да гарантира достъпа им до електроснабдяване при забава плащанията на дължимите месечни сметки. Още повече, че хората в най-рисковите групи се намират под особена закрила на държавата.

По принцип всеки потребител на електроенергия може да поиска сключване на споразумение за разсрочване на дължимите суми със съответното енергийно дружество, но практиката показва, че за тази цел е необходима добра история на покриване на задълженията. По обективни причини, в резултат на извънредната ситуация, в която се намират, НПО-ДСУ, които не генерират печалба, но заплащат ток като небитови клиенти, могат да забавят плащанията си към електроенергийните дружества. Съответно, те не могат да покрият изискванията и критериите на тези дружества за добър платец. Всеки такъв случай се разглежда индивидуално и няма общ подход, от който да се ползват всички НПО-ДСУ.

Във връзка с необходимостта от единен подход смятам, че в Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците (Закона) следва да се въведе изрична разпоредба за удължаване срока на плащане за НПО-ДСУ, с възможност за разсрочване на задълженията и забрана за спиране на

електроснабдяването им при забава на плащане на задълженията по време на извънредната епидемична обстановка и два месеца след нея, дори когато не покриват изискванията и критериите за добър платец. Подобна възможност съществува за битовите клиенти в Закона от неговото създаване.

По-конкретно, към разпоредбата на § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на закона, предлагам да се създаде нова ал. 2а със следния текст:

„(2а) По време на извънредната епидемична обстановка и два месеца след нейната отмяна сроковете за заплащане на дължими суми във връзка със снабдяването с електрическа енергия на неправителствените организации, регистрирани по реда на Глава Трета от ЗЮЛНЦ, които се явяват доставчици на социални услуги по реда на чл. 29 ал. 3 т.3 от ЗСУ се удължават на 30 дни, след изтичането на които, при поискване от страна на клиента, задълженията се разсрочват. По време на извънредната епидемична обстановка и два месеца след нейната отмяна се забранява спиране на електроснабдяването на неправителствените организации - доставчици на социални услуги.”

Предложението ми е в контекста на посочените от Европейската комисия мерки за справяне с нарастващите цени на енергията, съгласно Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите (Брюксел, 13.10.2021 г., СОМ(2021) 660).

Използвам възможността също така да напомня, че на 03.12.2021 г. - в първия работен ден на 47-ото Народно събрание, обърнах внимание на народните представители върху множеството жалби и сигнали на граждани срещу високите цени на природния газ, електрическата и топлинна енергия в условията на пандемия. Подчертах, че разходите за комунални услуги се оказват непосилни не само за социално уязвимите групи, но и за много по-широк кръг домакинства. Настоях, предвид Решение № 826 на Министерския съвет от 25.11.2021 г. за удължаване на срока на извънредната епидемична обстановка, да се въведат ефективни мерки, гарантиращи на гражданите достъп до енергийните услуги за периода в епидемична обстановка. Това може да стане именно чрез допълнение на Закона.

Сред възможните мерки посочих удължаване срока на плащане на задълженията към доставчиците на обществените услуги, забрана за изключване на услугата и като допълнителна възможна мярка намаляване на ДДС за енергията в Закона за данък върху добавената стойност.

Изрично подчертах и необходимостта да се формулира в Закона за енергийната ефективност понятието „енергийна бедност“ и да се създадат механизми за по-адекватна и навременна енергийна помощ.

С оглед на изложеното и на основание чл. 19, ал. 1, т. 7 от Закона за омбудсмана се обръщам към Вас с предложение за промяна в Закона за мерките и

действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците.

Очаквам предприемане на законодателна инициатива за внасяне на предложеното изменение и съответно за неговото обсъждане и гласуване, за да се гарантира достъпа на НПО-ДСУ до електрическа енергия и да не се стига до влошаване на подкрепата за хиляди хора в уязвимо положение, които разчитат на тях.

С уважение,

ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ